

Statsforvalteren i Troms og Finnmark

Romssa ja Finnmárkku stáhtahálddašeadji
Tromssan ja Finmarkun staatinhallittija

Vår dato:

04.01.2023

Vår referanse

2021/6960

Deres dato:

Deres referanse

22/6260

Kommunal- og distriktsdepartementet
Postboks 8112 Dep
0032 OSLO

Telefonnummer til saksbehandler
Gøril Toresen, 77642088

Høring - NOU 2022:10 Inntektssystemet for kommunene

Statsforvalteren i Troms og Finnmark gir følgende innspill til NOU 2022: 10 Inntektssystemet for kommunene.

Skjønnsmidler

Den totale skjønnsrammen til Statsforvalterne er redusert de siste årene, samtidig har det vært en omfordeling av skjønnsrammen mellom embetene. Dette har bidratt til at skjønnsrammen som er fordelt til Troms og Finnmark i utgangspunktet er sterkt redusert.

Utvalget foreslår at basisrammen bør halveres sammenlignet med dagens nivå. Samtidig foreslår utvalget endringer i den fylkesvise fordelingen av potten, og at antall innbyggere, antall kommuner og behovene i kommunene er mer relevante faktorer for å fordele basisrammen mellom fylkene enn en historisk fordeling. Statsforvalteren i Troms og Finnmark er uenig med utvalget om halvering av basisrammen og at antall innbyggere skal inngå i fordelingen av basisrammen. En slik endring vil etter vår mening få dramatiske konsekvenser for utvikling- og omstillingsarbeidet for kommunene i vårt fylke. En utredning om små kommuner som Telemarksforskning gjorde i 2019, viste at mange av småkommunene har begrenset kapasitet og ressurser til å drive med utvikling på egen hånd, og at mye av utviklingsarbeidet foregår gjennom nettverk initiert av Statsforvalteren og i samarbeid med andre kommuner. De søker i liten grad på andre utviklingsmidler, derfor er prosjektskjønnsmidlene så viktig for å bidra til omstilling og utvikling i små kommuner.

I Troms og Finnmark har 25 av 39 kommuner færre enn 3.000 innbyggere, og etter vår mening vil fylket komme dårlig ut med de endringene som utvalget foreslår. Mange av våre kommuner har blant annet store utfordringer både når det gjelder kapasitet og kompetanse til å drive med planlegging, og for å styrke kommunene på dette området har vi benyttet skjønnsmidler for å stimulere til økt samarbeid, gjennom interkommunale plankontorer.

Innovasjon og utvikling blir stadig viktigere for kommunene, og Statsforvalteren i Troms og Finnmark er enig i utvalget om at skjønnsmidlene i hovedsak skal holdes tilbake og fordeles gjennom året. I 2023 holder Statsforvalteren i Troms og Finnmark tilbake $\frac{3}{4}$ av skjønnsrammen for fordeling gjennom året. Vi

er også enig med utvalget om at prosjektmidlene i størst mulig grad bør gå til prosjekter som er relevant for mer enn en kommune, og har som hovedfokus på å tildele skjønnsmidler til prosjekter der flere kommuner går sammen om å søke. Samtidig mener vi, i motsetning til utvalget, at søknader fra kommunene gir bedre treffsikkerhet ved tildeling av skjønnsmidler, og at en søknadsbasert fordeling er best egnet til å fange opp kommunenes ulike behov.

Et annet viktig moment med skjønnsmidlene er oppfølging av kommuner i ROBEK, og kommuner som står i faresonen for ROBEK. Regjeringen har en klar forventning om reduksjon av kommuner i ROBEK, men vi opplever nå det motsatte i vårt fylke. Kommunene står også overfor store utfordringer fremover med økte kostnader til blant annet renter og varer og tjenester, samtidig som sektoren må omstille drift for å imøtekomme de demografiske endringene med flere eldre og færre innbyggere i yrkesaktiv alder. For å hjelpe kommuner til å finne ut hvor de har størst potensiale til å hente ut gevinst av omstilling, samt hvordan de bør omstille driften, har vi tildelt skjønnsmidler slik at kommunene kan hente inn ekstern bistand for å gjøre analyse av kommunens tjenesteområder. Dette har erfaringsmessig gitt bedre forankring for omstilling i kommunestyret enn formaninger fra Statsforvalteren.

En annen fordel med å gi midler til slike analyser er at slike skjønnsmidler som hovedregel gis med begrunnelse i kommunens økonomiske situasjon, noe som betyr at kommunene må forplikte seg til å lage og følge en tiltaksplan for å få kontroll på økonomien. Det betyr da at analysene som oftest blir starten på en omstilling og at Statsforvalterne får en oppfølgingsrolle gjennom mottak av rapportering på tiltaksplanen.

Oppsummering:

- Basert på overnevnte informasjon mener Statsforvalteren i Troms og Finnmark at skjønnsmidlenes omfang bør opprettholdes minst på dagens nivå.
- Vi mener også at antall kommuner, i tillegg til behovene i kommunene, er mer relevant for den fylkesvise fordelingen av skjønnsrammen enn antall innbyggere. Vi er urolige for at endring av rammene vil gå utover fylker med mange små kommuner, hindre nødvendig omstilling og svekke innbyggernes rettsikkerhet.

Med hilsen

assisterende justis- og
kommunaldirektør Elisabeth Vik Aspaker
statsforvalter

Gøril Toresen
seniorrådgiver

Per Elvestad
assisterende justis- og kommunaldirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent

